

Opbouw preek voor zondag 2 augustus 2020

Inleiding

Stel je eens voor: een wereld waarin er geen artsen meer nodig zijn.

Een wereld zonder hoofdpijn, rugpijn, misselijkheid en kanker.

Een wereld waarin de ziekenhuizen niet alleen meer hun wachtlijsten hebben weggewerkt, maar zelfs helemaal niks meer te doen hebben. Omdat iedereen kiplekker rondloopt op straat.

Een wereld waarin het woord ‘coronavirus’ in dezelfde categorie valt als de pest, de polio, de mazelen en de Spaanse griep: ziektes die allang verdwenen zijn.

Stel je eens voor: een wereld zonder vluchtelingen.

Een wereld met betaalbare woningen voor iedereen.

Een wereld waarin mensen hun vuisten en hun wapens niet meer gebruiken – waarin mensen hun wapens hebben omgesmeed tot snoeimessen.

En hun handen gebruiken om op te bouwen.

Een wereld waarin er geen fietsers en voetgangers meer worden aangereden in de straten van Amsterdam; waarin er geen gebouwen meer worden beschoten in de Johan Huizingalaan.

Waarin geen racisme is en uitsluiting.

Waarin er geen vervuilde lucht meer is, en loodvergiftiging.

Een wereld waarin dieren vrij spel hebben, en de vernietiging van hun leefgebied een halt toegeroepen is.

Waarin ijsberen nog mogen hopen op de 22^e eeuw.

Stel je toch eens voor.

Is dat nou geen schitterende droom?

Er is vandaag de dag heel wat te dromen. Dat komt natuurlijk omdat er zoveel ellende is. In de tijd van de bijbel was dat al niet anders. Ook toen werd er volop gedroomd van een nieuw begin, van een nieuwe wereld, een wereld van God.

Dat wil niet zeggen dat die dromen altijd zomaar binnen handbereik zijn.

De bijbel

Jeremia is een profeet. Bij ons is hij een bekende profeet, en in zijn eigen tijd: een omstreden profeet. Jeremia is een profeet zoals Vincent van Gogh een schilder is: tijdens zijn leven volkomen irrelevant verklaard en afgeschreven, maar pas daarna ziet men zijn genialiteit.

Jeremia, de profeet, schrijft een brief. Zijn brief is gericht aan de ballingen. De ballingen: voornamelijk burgers van Jeruzalem en Juda, die tegen hun wil zijn weggevoerd uit hun vaderland, naar de stad Babel – de hoofdstad van Babylonië. Ze zijn gedeporteerd.

‘Denk maar niet dat jullie hier snel weer uitkomen’, schrijft Jeremia tussen de regels door. ‘Denk maar niet dat God, de Heer, jullie even vlug zal komen ophijsen uit de puree. Voorlopig zitten jullie daar nog wel. Dus maak er maar het beste van. Dat valt niet mee, maar toch is dat de enige weg.’

Dat is wat Jeremia bedoelt te zeggen, met zijn brief. Hij zegt het natuurlijk niet precies zo. Het is zoals Martinus Nijhoff ooit heeft gedicht:

‘Lees maar, er staat niet wat er staat. De schrijfmachine mijmert gekkenpraat.’

Jeremia probeert zijn lezers voor zich in te nemen, hij probeert te klinken alsof wat hij zegt volkomen logisch is.

Maar reken maar dat deze boodschap rauw op het dak van de ballingen valt. Hun vaderland is in vijandige handen gevallen. Ze hebben alles moeten achterlaten. Ze zijn als balling in een vreemd land terechtgekomen.

Het is geen dromenland, waarin deze ballingen terechtgekomen zijn. Het is een harde werkelijkheid.

En wij

Ik wil even met u terug in de tijd. Niet naar het bijbelse Babel of Jeruzalem, maar gewoon hier, in de kerk, in Nieuw West, in Amsterdam. Geen 2.500 jaar geleden, zoals in het bijbelverhaal, maar slechts vijf maanden terug. Naar een zondag vijf maanden geleden: eind februari. Hier, in de kerk, in de Opgang, maar de Sloterkerk of de Ark mag ook. Misschien was u er toen ook wel bij.

Ik weet dat velen van u met weemoed terugkijken naar die tijd. En ik zelf ook. In de kerk zongen we er nog lustig op los, zonder te weten wat ons te wachten stond. Van de anderhalvemetersamenleving had nog niemand gehoord, noch van hydrochloroquine, de vaccinerace, lockdownmaatregelen, of de omstreden mondkapjesplicht in de stad. In de ziekenhuizen was nog niemand echt bezorgd. We konden elkaar nog zoenen en knuffelen, en handen geven, zonder daar steeds over te aarzelen.

In de kranten had al wel iets gestaan, over een vreemd en nieuw virus dat in China een hele regio had lamgelegd. Ook in Noord Italië was het virus al gesignaleerd. Maar wat had dat nou te maken met ons? Moesten we daar nou bang voor zijn?

Vijf maanden geleden. En vandaag pas weer voor het eerst, met veertig mensen in de kerk. Zonder koffie, zonder zang, zonder gezelligheid er omheen. Terwijl de andere 100 mensen die er vandaag onder normale omstandigheden ook waren geweest, thuis zitten te luisteren.

Voorlopig, geliefde mensen, zijn we er nog niet vanaf, dat ‘nieuwe normaal’. Een beetje zoals Jeremia, die ongetwijfeld heeft gewenst dat die hele Babylonische bezetting, met bijbehorende ballingschap, er nooit was geweest. Maar hij kan er niet omheen.

‘Dit is het nieuwe normaal’, is wat Jeremia tussen de regels door tegen zijn lezers zegt.

De meeste dromen zijn bedrog

Droomt u ook weleens van een wereld waarin er geen ziekte meer is?

Een wereld waarin we elkaar weer onbeperkt kunnen knuffelen, schouderklopjes kunnen geven, handen kunnen schudden, en waarin we tenminste weer koffie en koekjes, waarin we tenminste weer brood en wijn kunnen delen met elkaar? Samen één, zoals het vroeger was, en zoals God het ongetwijfeld ooit heeft bedoeld?

Ik droom daar weleens van. En Jeremia ook. De hele bijbel, nee, meer nog: de hele menselijke geschiedenis is een aaneenschakeling zulke dromen, die voortkomen uit de harde werkelijkheid.

Natuurlijk is het nog niet zo ver.

Nog lang niet zo ver, en misschien wel nooit.

De meeste dromen zijn bedrog.

Ik ben hier dan wel de dominee, de aangewezen persoon om te strooien met blijde boodschappen – maar mooier kan ik het niet maken. En ook al niet echt makkelijker.

Wat dat betreft is de kerk net de belastingdienst. Er wordt van alles beloofd, en van alles in het vooruitzicht gesteld, maar in de praktijk gaat er nogal eens wat mis.

Tot slot

Toch, en daar wil ik u wel aan herinneren, en als u dit mist dan mist u de boodschap van mijn verhaal – toch houdt het hier niet mee op.

Deze nieuwe wereld, waar wij samen in terechtgekomen zijn – is niet alles wat er is.

‘Bid tot de Eeuwige voor de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb, en zet je in voor haar bloei.

Want de bloei van de stad is ook jullie bloei.’

Dat is wat Jeremia schrijft in zijn brief, die ook, een heel klein beetje, voor ons is bedoeld. En niet veel later volgt er een schitterende heilsprofetie. Een droom, van hoe het ooit zal zijn.

Het Koninkrijk van God is nabij. Kom tot inkeer, en hecht geloof aan dit goede nieuws.

Dat is wat Jezus zegt, tot iedereen die het maar horen wil. En dus ook, een heel klein beetje, tot ons. En vervolgens begint hij met zijn lange weg naar Jeruzalem, waar hij zal worden gedood – en opnieuw zal opstaan, uit de dood.

Ik weet wel, dat veel van wat wij zien, in de wereld om ons heen, daarmee in tegenspraak is. En ik kan het al helemaal niet eigenhandig waarmaken.

Het is de stem van de hoop, die ons ‘s morgens wakker roept uit de sluimering van de nacht. Het is de stem van de liefde, die ons in staat stelt van elkaar te houden, ook als dat nog zo’n lastige opdracht is.

Het is de stem van het geloof, die ons doet uitzien naar een nieuw begin, en die ons zulke mooie dromen geeft.

In de naam van de Vader, de Zoon, en de heilige Geest.

Amen.